

מלאכת תופר 1

גמרא

שבת עד ע"ב

התופר שתי תפירות חייב - דווקא כשקשר אח"כ, כי אם לא הרי אין לתפירה קיום. המותח חוט של תפירה בשבת חייב חטאת.

רש"י

המותח חוט של תפירה - בגד התפור ועומד, והניח החוט ארוך, ונתפרדו שתי חתיכות הבגד זו מזו במקל, וחוט התפירות נמשכין, ומותח את ראשי החוט להלק ולחצר - זו היא תפירתו, וחייב.

ראשונים

רמב"ם הלכות שבת פרק י'

ט. התופר שתי תפירות חייב, והוא שקשר ראשי החוט מאן ומאן כדי שתעמוד התפירה ולא תשטט. אם תפר יתר על שתי תפירות אף על פי שלא קשר חייב שהרי מתקיימת התפירה. והמותח חוט של תפירה בשבת חייב מפני שהוא מצרכי התפירה. יא. המדבק ניירות או עורות בקולן של סופרים וכיוצא בו הרי זה תולדת תופר וחייב.

טור סימן שמ

חוט של תפירה שנפתח אסור למותחו משום תופר. וכתב ה"ר פרץ אותן שמהדקין הבגדים סביב זרועותיהם ע"י החוט שמותחין אותו ומתהדק אסור למותחו בשבת א"כ יהיו הנקבים שהחוט בהן רחבים קצת ומתוקנין בתפירה בעיגול.

בית יוסף

כתב שבלי הלקט בשם ה"ר ישעיה נראה לי שאלו שעושים נקבים בפי בתי ידים ויש חוט מחובר עם מחט שמכניסין באותם הנקבים ומהדקין עליהם בין אם היה הפתיל מושם בנקבים מערב שבת מרווח ומהדקו בשבת בין אם הכניסו בנקבים בשבת אין בו משום תופר, דתופר לא הוי אלא שרוצה בקיומו שיהא מהודק תמיד וכי רפה החוט קשה לו הילכך כשמותחו חייב חטאת, אבל זה שאינו רוצה בהידוקו אלא בשעה שלובשו ובשעה שפושטו מרפה אותו אין בו משום תופר. ואינו דומה אלא למי שיש בבגדיו לולאות וקרסים ומחברן בשבת וגם מפני המחט שהיא נקובה אין לאוסרה כיון שמחברת בפתיל והפתיל מחובר בבגד ואינו נפרד לעולם מותר, והוא הדין הפתיל העשוי למנעלים ודוקא אם יש נקבים מותר אבל לתפור חוט אחד בבתי ידיו וכשפושטו מרחיבו וכשלו בשו מותחו ומהדק בתי ידיו תפירה היא זאת, דמה לי תפירה ליום אחד מה לי תפירה עולמית.

בעל היראים כתב אותם שיש להם נקבים ובהן חבלים בבגדיהם והחבלים קבועים ומהדקים אותם חושש אני להם מחטאת. ואינו דומה למתיחת חבלים או רצועות שמהדקין בצוארו ששם סופו להרפותן ולהוציא ראשו ואם חבלי בגדיהם מהודקים שאינו יכול לצאת אלא בהרפותו מותר בחבלי הדקי צואר ואם חבלי הדקי צואר רחבים שמוציאן בעודם מהודקים ונמלך פעמים להניחם כך לעולם אסור להדקן בחוט של תפירה.

קרבן נתנאל

דברי הגמרא ששתי תפירות ללא קשירה אינו מתקיים, משמע דלא הוי אב מלאכה, אבל פטור אבל אסור הוא. ולכן תמה אני מאין נוהגין העולם שתוחבין עם מחט שקורין "שטעקנאדל" (=סיכת בטחון) עם המלבוש, הרי הוי שתי תכיפות. וכן הנשים בפראג שמחברין "השלייאר" עם מחטים אלו הוי שתי תכיפות.

הלכה

שולחן ערוך סימן שמ

- חוט של תפירה שנפתח, אסור למתחו, משום תופר.
- אותם שמהדקים הבגדים סביב זרועותיהם על ידי החוט שמותחין אותו ומתהדק, אסור למתחו אלא אם כן יהיו הנקבים רחבים קצת ומתוקנים בתפירה בעיגול.
- המדבק ניירות או עורות בקולן של סופרים וכיוצא בו, הרי זה תולדת תופר וחייב; וכן המפרק ניירות דבוקים או עורות דבוקים ולא נתכין לקלקל בלבד, הרי זה תולדת קורע וחייב.

שולחן ערוך סימן שיז סעיף ג

מתירין בית הצואר מקשר שקשרו כובס, שאינו קשר של קיימא, אבל אין פותחין אותו מחדש, דמתקן מנא הוא. הגה: אפילו כבר נפתח, רק שחזר האומן וקשרו או תפרו ביחד כלרך שהאומנים עושין, ולכן אסור לנתק או לחתוך זוג של מנעלים התפורים יחד כלרך שאומנים עושין, אף על גב דהתפירה אינה של קיימא. לאין חילוק בתפירה בין של קיימא לאינה של קיימא, ויש מתירין בתפירה שאינה של קיימא, ואין להתיר בפני ע"ה.